

Vietas, ar ko lepoties

Secē — pagasts ar raksturu, ko veido tās iedzīvotāji

Secē ir pagasts ar savu raksturu, ko veido tās iedzīvotāji. Pakalnu un plašu lauku ieskaits, tas glabā gan vēstures liecības, gan skaistas dabas ainavas. Kopš noasfaltēts autoceļš uz Jēkabpili, cilvēku interese apmeklēt šo pusi arvien palielinās, ne tikai dodoties tālāk Sēlijā, bet arī pietājot pašā Secē.

Piesaista iedzīvotājus

Seces un Staburaga pagastu pakalpojumu centra vadītāja Gundega Zarāne atzīst, ka pagastā ir gan vietas, ko apskatīt, gan izvēlēties pastaigai un atpūtai — luterāņu baznīca ar tās teritoriju, Strūves meridiāna loka punkts "Bristene", kas iekļauts UNESCO mantojuma sarakstā, publiskā atpūtas vieta pie Daugavas ar lapieni, kempings "Lapsu ciems", ekociemats Omrači.

— Ļoti būtisks pagastam ir Staburaga tuvums, Vigantes parks, ko daudzi dodas apmeklēt, un Secē ir pa ceļam no Rīgas puses. Tomēr arī pie mums ir, kur pietāt un ko apskatīt. Lietu objektu nav daudz, bet arī pats ciems, kas arvien vairāk sakārtojas, piesaista uzmanību. Cilvēku interese par Seci būtiski pieauga līdz ar "Bristenes" punkta izveidi, ko paredzam attīstīt, jo tā ir interesanta ne tikai kā apskates vieta, bet arī izglītības un izziņošanās pasākumiem. Secē var veidot dažādus tūrisma maršrutus, iekļaujot Daugavas krastu, — stāsta Gundega.

No lietām, kā pietrūkst, gan ne tikai Secē, ir ēdināšanas pakalpojumi. Tūristiem nav vietas, kur baudīt maltīti, kas ir samērā liela problēma arī citos nelielos pagastos. Uzņēmējus gan šajā ziņā var saprast, jo tā nav vienkārša darbības joma, ņemot vērā apmeklētāju nepastāvīgu plūsmu. Uz tūristiem un vasaras sezonu vien palūgties nevar.

Liela vērtība arī Secē ir Daugavas tuvums, un vasarās gan upe, gan tās krasts ir noslogots.

DAUGAVAS KRĀSTĀ, iedzīvotāju iecienītā atpūtas vietā "Pērses" Secē, pērn izvietotas četras nojumes. Tās tapušas ar pašvaldības īstenoto projektu un Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansiālu atbalstu.

Foto no www.visitaizkraukle.lv

GUNDEGA ZARĀNE ar domām par pagasta attīstību. **Autores foto**

Gundega Zarāne teic, ka Seci arvien vairāk cilvēki izvēlas dzīvesvietai un pagasta centrā nav brīvu dzīvokļu. Pēc tiem ir pastāvīgs pieprasījums, un mājvietu visbiežāk meklē jaunas ģimenes. Pagasta pakalpojumu centra vadītāja atzīst — tas, visticamāk, saistīts ar to, ka cilvēki vēlas mierīgu vietu dzīvošanai, kas arī nav tālu no pilsētas, un Secē ir apmēram stundas attālumā līdz Rīgai. Arī mājās ārpus

LAPSU CIEMS kļuvis par iecienītu atpūtas vietu Secē, kur viesus uzņēma Linda un Kaspars. Pie viņiem "Staburags" viesojās pērn.

Foto no "Lapsu ciems"

centra, kas ilgi bijušas tukšas, arvien vairāk jūtama rosība — cilvēki tur uzturas galvenokārt ne tikai vasarā, bet arī ziemā. To šobrīd veicina arī attālinātā darba iespējas, jo nav vairs svarīgi, kur strādāt.

Stundas attālumā

Gundega par sevi var teikt, ka ir atgriezies Secē, kur ir viņas vecvecāku dzimtā vieta. Pati viņa bērnību un jaunību pavadīja Rīgā, kur vecāki pārcēlās, kad bērniem bija jāsaikā iet skolā. Tā ka galvaspilsētas vide izdzīvota pamatīgi, bet vasaras pavadītas pie vecvecākiem laukos. Jau daudzus gadus viņa ir atpakaļ Secē. Ja vecāki savulaik lēma par labu pilsētai, kur skolot bērnus, Gundega savām meitām izvēlējās laukus.

— Rīga nekur nav zudusi — iekāp automašīnā un pēc stundas esi tur. Dzīvot lielā pilsētā gan vairs negribas. Tās burzmas pietiek neilgam laikam, un ir tik labi, ka vari atgriezties savā mājā, iziet pagalmā un baudīt laukus ar to dabu un mieru. Secē ir mūsu mājās jau vairākus paaudzēs, un tur ir mūsu vieta. Domāju, ka arī jaunaunajiem, kuri padzīvojuši Rīgā un arī ārzemēs, tomēr atgriežas. To māju sajūtu, ko var gūt šeit, citur nekas nevar aizstāt un iedot. Viena no meitām ir teikusi — ja varētu to visu vīdi, kas ir šeit, pārcelt uz citurieni, tad varētu mainīt dzīvesvietu, bet citādāk nē, — saka Gundega.

Viņa atzīst, ka vietējo iedzīvotāju kopiena ir spēcīga — atsaucīgi, premtīnākoši un darbīgi cilvēki, bet katrs jāuzrunā personīgi. Nepietiek ar to, ka informācijas stendā izliks aicinājumu iesaistīties kādā pasākumā. Sociāli gan aktīvi izmanto iespējas attīstībai. To Gundega ievērojusi, strādājama vēl Jaunjelgavas novada do-

mē par projektu vadītāju. Galvenais ir uzrunāt un izskaidrot.

Ir jāsapņo

Arī Gundega pati ar ģimeni attīsta savu zemieku saimniecību, piedāvājot atpūtas vietu pie Daugavas, kur netālu ir viņu māja. Tur galvenokārt brauc maksājnieki, un apmeklētāji ir gan no Latvijas, gan no kaimiņvalstīm un pa kādam tālākam viesim. Gundega atzīst, ka atpūtas vieta ir piemērota nelielai kompānijai un apkārt nav citu atpūtnieku, kas saista viesus, jo lielākoties visi prasa, vai līdzās nebūs kaimiņu un lielas burzmas.

Tas ir arī pietiekami tālu no mājās, lai netraucētu viens otram.

Pagaidām viņiem nav domas attīstīt piedāvājumu visu gadu, jo tūrisms nav viņu pamatnodarbošanās, un paplašināšanās prasītu papildu ieguldījumus. Turklāt jāreķinās ar ceļu, kas grūtāk izbraucams rudenī un ziemā.

Vai arī pašai iznākt pabaudīt apkārtnes skaistumu? Gundega atzīst, ka jā. Brīvajos brīžos atpūti un iedvesmu dod pastaiga gar Daugavas krastu.

— Nereti brīvdienās dodamies arī kaut kur tālāk, bet, braucot uz darbu, pagasta centrā ik dienu baudu skaistos skatus. Tad var redzēt un sajūsmiņāties, kā mainās gada laiki. Ceļā uz darbu arī nereti rodas labākas domas, ko gribētu sakārtot un īstenot. Mans sapnis ir skatu laukums pie "Bristenes", kāds tur reiz bijis. Tas ir augstākais punkts apkārtnē. Kā savulaik rakstījis Jānis Akuraters, no bijušā skatu torņa Secē varējis redzēt Koknesi un pat Gaiziņa apkārtni. Tā arī šodien būtu laba apskates vieta. Savulaik Secē bija arī citas ievērojamas celtnes un vietas, ko gribētos izcelt. Interese par vēsturi man ir no ģimenes, un to turpinu izziņāt. Tie ir sapņi, bet sapņot vajag, jo daudz kas nē tā piepildās, — saka seciete.

SECES DIEVNAMS kalna galā.

Secē...

Tur baznīca kā svece, kas atzina gaismu izstaro tur ceļa malī visi, kas tai garām brauc. Lai neietu tā gaisma secen, b Dieva namā, to sastapt var... Lai sirds tad sasildīta tiek ar mīlestības glāstu...

Tas katram pieskaras, kas ga. Tas nepatīk nevienam secen, Jo skaits, kas vērsti uz gaismu aicināt, un arī vēlāk dziedini Secē...nu gluži svece... kas jau divus gadu simtus...

Tiem laudim, kas tur dzīvo ar pateicīgām sirdīm...

Par katru dienu, kas viņiem Jēb vienā vārdā... par savu S.

Aprīli, Aizputes un Klosteri citājs Erlands Lazdāns šos dzēriņus apmeklējuma tās 230 ga vietai braucis garām, bet šajā reģionā baznīca, kur kalpo viņš mūnds Keidens, kurš kalpo arī draudzēs.

Evāņģēliski luteriskā baznīca simbolē. Tā skatam kalnā pi gasta centrā no Aizkraukles pi bet pirmā baznīca Secē bija no kca kad ar Kurzemes landtāga lēmri rjā uzceltas 70 baznīcas. Pēc pi pussabrukusi, bet 1685. gadā u: koka torni, kas 1707. gadā vētra laikā baznīca gruva un kļuva r uzcelā trešo koka baznīcu, be bija tuvu sabrukšanai. 19 gadus nama ekas, kad 1792. gadā uzc: 1862. gadā pēc arhitekta Johan pārbūvēja un piebūvēja torni.

Baznīca ir akmens un ķieģeļu mūra garenbūve ar torni, plānā ar trapeceveidīgu altārdalu un garenvirzienā piebūvēti sakristeju. Torņa otrajam un trešajam stāvam ir nolaideni slīpi stūri. Tornī nosedz slaida astoņstūra smaile. Draudzes telpas un torņa fasādēs ierāmētas smailloka logailas ar sikrūšu dalījumu. Baznīcas zvanu torni atrodas divi zvani.

Pēc Latvijas okupācijas, Otrā pasaules kara laikā, draudzei dienam neatpēma, taču pēc kara beigām tā pārtrauca darbību. Jūmta konstrukcijas un griesti bija ļoti slīktā kārtībā. Pēc

Kā svece kalnā

Autores foto

degta stāv kalna galā,
alā...
tai nepabrauktu garām...
et katrs, kas ienāk

Dieva Vārdu, un Dieva

ismu un piedošanu meklē...
kas arī garām brauc...
kalna galā, spēj sirdīs
il...
ismu kalnā izstāro

nazā pulciņā

nepaiet te secen...
ect...

es Sv. Pētera draudzes mā-
oli sarakstīja pēc Seces baz-
ļu jubilejā. Iepriekš viņš šai
izē apmeklējis tieši dievkal-
a kursabiedrs, mācītājs Ed-
Draudzē un Jaunjelgavas

a noteikti ir viens no Seces
rmā paveras, iebraucot pa-
ses. Šobrīd tā ir mūra ēka,
ka un celta pirms 1567. gada,
mu visā hercogistes terito-
rjā—zviedru kariem tā bija
zēla jaunu koka baznīcu ar
s laikā sagāzās. Tālāko gadu
ielietojama, līdz 1726. gadā
t pēc teju 50 gadiem arī tā
draudze bija bez sava diev-
ēla mūra baznīcu bez torņa,
a Helta projekta dievnamu

Latvijas neatkarības iegūšanas 1990. gadā draudze sāka dievnama atjaunošanas darbus.

Pie baznīcas ir plaši Pirmajā pasaules karā kritušo vācu karavīru, draudzes locekļu, muižnieku un mācītāju kapi. Tajos apglabāti arī dzejnieks un skolotājs Frīdrihs Mālbērgs.

Otro gadu Seces evaņģēliski luteriskās baznīcas draudzes priekšniece ir Madara Vēvere. Viņa atzīst, ka dievnamam ir pirmais, ko cilvēki pamana, iebraucot Secē, un tas piesaista cilvēku uzmanību. Īpaši to, kuri šajā pusē ir pirmo reizi, jo daudzi piestāj un uzbrauc kalnā līdz baznīcai. Vietējiem iedzīvotājiem tā ir kā "bāka", dodoties ikdienas gaitās un atgriežoties mājās. Vieta, ar ko lepoties.

Savulaik draudze vāca līdzekļus baznīcas apgaismošanai, kas arī izdevās, un diennakts tumšajā laikā ēka ir apgaismota un redzama jau iztālēm. Madara teic, ka nākamajā plānā ir torņa rekonstrukcija.

— Vispirms jānovērš bojājumi no ārpuses, lai tornis saglabātu. Tad varēs domāt arī par iekšpusi. Šobrīd svarīgi ir aprēķināt, cik šie darbi varētu izmaksāt, ko izvērtējam ar būvniekiem. Līdzekļu remontam šobrīd vēl nav, bet vēlmi sniegt atbalstu izteikusi pašvaldība un vietējie uzņēmēji, — saka Madara.

Seces dievnama draudze nav liela, vairāk apmeklētāju ir svētkos, arī koncertos un pasākumos, kas nereti notiek baznīcā.

— Baznīcas zāle paredzēta 400 cilvēkiem, un to izmantojam. Lielākoties gan siltākā laikā, jo ēkā nav apkures un piesildīt lielo telpu ir ļoti grūti. Piesaistām māksliniekus, kuri mazāk uzstājušies mūsu pusē un cilvēkiem būtu interesanti. Visi koncerti ir par ziedojojiem, — saka draudzes priekšniece.

Patī Madara ar Seces baznīcu bijusi saistīta visu mūžu. Savulaik viņas vectēvs ilgus gadus bija draudzes vadītājs. Vēlāk šos pienākumus pildīja Aigars Zariņš, tagad — Madara. Viņa piekritusi šim pienākumam, jo dzimtās vietas dievnamam viņai ir svarīgs, un vēlas, lai tas saglabājas. Atbalstu sniedz gan ģimene, gan citi draudzes locekļi. Tālāk sākot dievnama teritoriju palīgā nāk arī Seces pamatskolas skolēni.

BAZNĪCĀ regulāri notiek dažādi koncerti.

Foto no Evitas Jirjenas

Pašiem savs "Eifelis"

Secē ir viena no vietām, kur Latvijā izvietots Strūves ģeodēziskā loka punkts. Tam dots nosaukums "Bristene", un pēc atjaunošanas atklāts 2021. gadā. Kā sarunā atzina pagasta kultūras nama vadītāja Astrīda Mendenforda — Secē tas ir tikpat svarīgs kā slavenais Eifēla tornis, piesaistot arvien vairāk apmeklētāju.

STRŪVES LOKA PUNKTAM Secē dots nosaukums "Bristene".

Autores foto

2822 kilometrus garais Strūves ģeodēziskais loks, kas uz zemes atzīmēts ar ģeodēziskajiem punktiem, tapa no 1816. līdz 1855. gadam, un to īstenoja

Frīdrihs Georgs Vilhelms Strūve un Karls Tenners. Tā ir unikāla 19. gadsimta ģeodēzisko uzmērījumu sistēma zemes izmēru un formas noteikšanai. Strūves loks stiepjas no Norvēģijas Ledus okeāna piekrastes līdz Donavas grīvai pie Melnās jūras un šķērso desmit valstu — Norvēģijas, Zviedrijas, Somijas, Krievijas, Igaunijas, Latvijas, Lietuvas, Baltkrievijas, Ukrainas un Moldovas teritorijas. Latvijā savulaik bija ierīkoti un uzmērti 16 punkti, no

kuriem mūsdienās atrasti četri, tostarp "Bristene" Seces pagastā. 2005. gadā loks iekļauts UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā kā unikāla sava laika garākā un precīzākā ģeodēzisko uzmērījumu sistēma un izcila sava laika zinātnes, vēstures un tehnikas attīstības liecība.

Vēl viens Strūves loka punkts "Arbidāni" ir netālu Sēlpils pagastā, un tas pēc atjaunošanas atklāts 2018. gada septembrī.

Vieta saskaņai ar dabu

Pirms vairāk nekā desmit gadiem biedrība "Ekociemats" Seces pagasta Omračos un Jaunvanagos sāka īstenot ideju par lauku kopienu — vietu, kur cilvēkiem dzīvot, būvēt mājas, kopt aīnavu un zemi ar bioloģiskās lauksaimniecības un permakultūras metodēm, rīkot folkloras un vides izglītības pasākumus.

OMRAČOS regulāri notiek folkloras pasākumi Saules kalendāra Mājas Leišavnieces foto

Nav atsaučības

Biedrības brīvprātīgie darbinieki sētku gaisotnē.

šajos gados daudz strādājuši, kopjot un atīrot teritoriju no aizaugšanas, būvējot piebraucamo ceļu, jaunas saimniecības ēkas, remontējot un padarot piemērotas Omraču teritorijā esošās vecās gulbūves. Katru gadu no jauna notiek cīņa ar krūmiem savulaik pamatīgi aizaugušajā cidoniju laukā. Pagaidām dabas un cilvēku spēki esot līdzsvarā. Vislabāk īstenojušies biedrību "Ekociemats" un "Undine" regulāri kopīgi rīkoti folkloras notikumi Saules kalendāra svētku gaisotnē un citi ar vides izglītību un dabaszinībām saistītie kultūras notikumi. Gan bērniem, gan pieaugušajiem Omračī ir vieta, kur savus ikdienas nemiera pilnos prātu un straujos sirds ritmus saskaņot ar dabas viedo un nesteidzīgo mieru.

Biedrības "Ekociemats" pārstāvis Ingus Zālītis atzīst, ka tieši lauku klusums un miers ir tas, ko mūsdienu trauksmainās steigas cilvēkam visgrūtāk pieņemt. Sapnis par laukiem un savu gabaliņu zemes esot daudzi, bet paspert pirmo soli sapņu īstenošanā šajā vietā, drosmes nevienam vēl nav pieticis. Kā teic Ingus — Omraču teritorija ir divreiz lielāka par Vatikāna valsti, bet par spīti intensīvajai un regulārajai reklamai, neviena ģimene pagaidām vēl nav izteikusi vēlmi apmesties ekociemata teritorijā uz dzīvi. Sākotnējā doma, ka lauku kopiena ir istā metode Latvijas atdzimšanai, gan vēl spēkā, un biedrība joprojām dāvina zemi,

ēkas un darbarikus cilvēkiem, kas vēlas palikt Latvijā, dzīvot un strādāt Sēlijā. Omračos ir 30 hektāri lauksaimniecības zemes, 50 hektāru meža un piecas dzīvojamās mājas.

Nāc un piedalies!

Domājot globāli, biedrība "Ekociemats" rīkojas lokāli, darot to, ko var izdarīt saviem spēkiem — Omraču lielajā amatu mājā un pagalmā notiek pasākumi, koncerti, vides izglītības nodarbības. Daudzas aktivitātes rīko biedrība "Undine", kuras pārstāvji tajos arī piedalās. Esot gandarījums par cilvēkiem, kuri atgriezās atkal un atkal, lai baudītu fantastisko Omraču gaisotni, keramikas darbnīcas, tējas gleznu darināšanu un citas radošās meistardarbnīcas, folkloras ansambļu un autormūzikas uzstāšanās, tikšanās ar seno amatu meistaru Eduardu Klints, mūziķi Ivetu Tāli, dziedošo Leišavnieku ģimeni un visiem citiem.

Ingus teic — galvenais ir intuitīvi satvert patiesības un īstenības sinepju graudiņu, iesēt to ticības un cerību dobītē, kopt to ar jūtām un sajūtām. Kurš dzied, skaita dzeju vai muzicē, kurš piemēti pagali unguņskuram un izvāra garšīgu zupu tiem, kuri vēl tikai sāk pārdomāt nākotnes plānu savai dzīvei. Nāc un piedalies arī tu!

Projekts "Sēlijas kopienas stāsti" tiek īstenots ar Valsts kultūrkapitāla fonda mērķprogrammas "Latviešu vēsturisko zemju attīstības programma" projektu konkursa "Sēlijas kultūras programma" finansiālu atbalstu.

8. un 9. lappusi sagatavoja Sandra Pumpure